

COORDONATOR
MARIUS OANȚĂ

VOLUMUL II

STUDII DE

ISTORIE ECLESIASTICĂ

■SITECH■

Responsabilitatea patrimonială privind încălcarea drepturilor de autor pentru studiile transmise le revine în exclusivitate autorilor, în conformitate cu legislația națională și internațională în materie penală.
Coordonatorul și editura sunt exonerati în cazul încălcării drepturilor de autor sau a altor drepturi conexe.

Coordonator: Marius Oanță
Coperta / DTP: Alexis Dimcev
Corectură: Maria Buturugă
Consultanți științifici: Maria Buturugă, Claudiu Călin, Emanuel Răduț

© 2020 Autorul

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate autorului.
Orice reproducere integrală sau parțială, prin orice procedeu, a unor pagini din această lucrare, efectuate fără autorizația autorului este ilicită și constituie o contrafacere. Sunt acceptate reproduceri strict rezervate utilizării sau citării justificate de interes științific, cu specificarea respectivei citări.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Studii de istorie ecleziastică / coord.: Marius Oanță.– Craiova:
Sitech, 2018-2020
2 vol.
ISBN 978-606-11-6473-8
Vol. 2. – 2020. – ISBN 978-606-11-7328-0
I. Oanță, Marius (coord.)
2

Editura SITECH face parte din lista editurilor românești acreditate de CNCSIS și, de asemenea, face parte din lista editurilor cu prestigiul recunoscut de CNCS, prin CNATDCU, pentru Panelul 4.

EDITURA SITECH
Aleea Teatrului 2, Bloc T1, parter, Craiova, România
Tel/fax: 0251/414 003
e-mail: editurasitech@yahoo.com; sitech@rdsmail.ro

DIVERSITATE ȘI MODERNITATE CULTURALĂ

IDENTITĂȚI ȘCOLARE GRECO-CATOLICE ÎN COMITATUL ARAD (1867-1918) DR. FELICIA ANETA OARCEA _____	137
ÎNSEMNĂRI ELVEȚIENE DESPRE ADUNĂRILE CREȘTINE DUPĂ EVANGHELIE BOGDAN EMANUEL RĂDUȚ _____	147
PREOȚI GRECO-CATOLICI DIN COMITATUL MUREȘ-TURDA LA MAREA UNIRE DR. RĂZVAN-MIHAI NEAGU _____	159
COMUNITĂȚI RELIGIOASE, PERSONALITĂȚI ȘI PRESA SUB REGIMURILE TOTALITARE	
MONSENIOR DR. IOSIF GUNCIU (1909-1999) TENTATIVĂ DE RECUPERARE ISTORIOGRAFICĂ DR. MARIUS OANȚĂ _____	191
FRĂMÂNTAREA PENTRU SINE ȘI PENTRU ENORIAȘII SĂI A EPISCOPULUI MÁRTON ÁRON MSGR. DR. MARTON JÓZSEF _____	215
ORDINE ȘI CONGREGAȚII CATOLICE DESFIIȚATE ABUZIV: ARHIDIECEZA LATINĂ DE BUCUREȘTI ÎN ANII DICTATURII COMUNISTE DR. MARIUS OANȚĂ _____	229
CENZURA PRESEI RELIGIOASE ÎN COMUNISM PE BAZA UNOR DOCUMENTE DIN ARHIVA DIRECȚIEI GENERALE A PRESEI ȘI TIPĂRITURILOR DR. SILVIU-CONSTANTIN NEDELCU _____	243
INCURSIUNE ÎN ISTORIA BISERICILOR CREȘTINE BAPTISTE DIN ROMÂNIA ANILOR '80 DR. MARIUS SILVEȘAN _____	259

CENZURA PRESEI RELIGIOASE ÎN COMUNISM PE BAZA UNOR DOCUMENTE DIN ARHIVA DIRECȚIEI GENERALE A PRESEI ȘI TIPĂRITURILOR

Dr. Silviu-Constantin NEDELUCU*

ABSTRACT: This study describes the censorship of the religious press printed between 1945 and 1989 in Romania. The text is based on the documents researched in the collections of the National Archives of Romania, in the background of the Press and Printing Committee. Until the official establishment of the official censorship institution (D.G.P.T.), there was a Press Office within the Ministry of Information. This Press Department of the Ministry of Information was responsible to Major Cebanenco, Head of the Censorship Bureau of the Allied Control Commission in Romania. After the official establishment in 1949 of the censorship institution in Romania, the General Directorate of Press and Printing, all periodical publications, including religious publications, passed through its filter. The official state census reduced the number of publications published by the cults of 108, as they appeared in 1948, at 16 in 1958. The censorship made by D.G.P.T. was complemented by that of the censors from the Ministry, namely the Department of Cults. The Communist censorship strived to diminish by all possible means the spread of religious knowledge to the people.

CUVINTE CHEIE: cenzură, comunism, culte, România, periodice religioase

Introducere

Studiul nostru face parte dintr-o cercetare mai amplă, începută de noi în anul 2017, care s-a concretizat ulterior sub forma unor capitole din teza de doctorat susținută la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București¹.

Această perspectivă a cenzurării întregii prese religioase care a fost tipărită în timpul regimului comunist din România nu a mai fost abordată până în prezent, deși există mai multe studii scrise cu privire la presa religioasă.

Dintre cercetătorii care s-au ocupat de cenzura presei în comunism trebuie amintiți următorii, mai importanți: Marian Petcu, Maria Danilov, Mircea Popa,

* Biblioteca Academiei Române, Serviciul Bibliografie Națională; e-mail: silviu.constantin.nedelcu@biblacad.ro.

¹ În teza noastră de doctorat care se intitulează *Revista „Glasul Bisericii”: studiu critic și indice bibliografic* am tratat problema cenzurii presei ortodoxe în *Capitolul al II-lea: Presa bisericească ortodoxă în timpul regimului comunist (1945-1989)* – paginile 60-121, respectiv în subcapitolul III. 5. *Cenzura revistei Glasul Bisericii* – paginile 199-203.

Aurelia Lăpușan, Ion Zainea, Ilie Rad, Gabriela Sandu, Răduț Bîlbîie, Dan-Simion Grecu, Emilia Șercan, Liviu Malița, Liliana Corobca, Beata Nemesi, Carmen Ungur-Brehoi, Mihaela Teodor ș.a.

Câteva dintre cele mai recente lucrări scrise cu privire la cenzura comunistă sunt, în ordine cronologică:

Marian Petcu (coord), *Enciclopedia cenzurii din România 1640-1945*, București, Editura Ars Docendi, 2019;

Marian Petcu (coord), *Enciclopedia cenzurii din România 1946-2018*, București, Editura Ars Docendi, 2019;

Marian Petcu (coord), *O cronologie a cenzurii în România*, București, Editura Tritonic, 2016;

Liviu Malița, *Cenzura pe înțelesul cenzuraților*, București, Editura Tracus Arte, 2016;

Emilia Șercan, *Cultul secretului. Mecanismele cenzurii în presa comunistă*, Iași, Editura Polirom, 2015;

Carmen Ungur-Brehoi, *Cenzura presei și a publicațiilor în România comunistă. Activitatea Direcției Tipăriturii Presei Centrale (1965-1977)*, București, Editura Academiei Române, Cluj-Napoca, Editura Centrului de Studii Transilvane, 2015;

Liliana Corobca, *Controlul Cărții. Cenzura literaturii în regimul comunist din România*, București, Editura Cartea Românească, 2014.

Un veritabil studiu privind presa religioasă îi aparține prof. univ. dr. Marian Petcu și se intitulează *O cronologie a presei creștine din România*².

Întrucât studiul de față nu are pretenția și nu își propune să fie unul exhaustiv, ne-am rezumat doar la cenzura presei religioase pe baza unor documente din arhiva *Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor (D.G.P.T.)*³.

Astfel, am identificat în fondul arhivistic al D.G.P.T. mai multe dosare în acest sens cuprinse între anii 1944-1967, și anume:

SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 1/1944⁴;

SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 7/1949⁵;

SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 92/1967⁶;

SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 96/1968⁷;

SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 40/1969⁸.

² Textul a fost publicat în: Carmen Țăgșorean (coord.), Ilie Rad (coord.), *Tradiții ale presei religioase din România*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2017, p. 695-749.

³ În continuare vom utiliza abrevierea *D. G. P. T.*

⁴ Filele 17, 46-56, 151-157, 170.

⁵ Filele 4, 14-16, 40, 43-46, 50-57, 60-66, 69-71, 74, 77-78, 112, 139-140, 147, 183, 201, 210.

⁶ Filele 83-84.

⁷ Filele 60, 64, 66-70, 73-74.

⁸ Filele 70-72.

1944-1947

Până la înființarea a instituției oficiale a cenzurii (D.G.P.T.), a existat o Direcțiune a Presei în cadrul Ministerului Informațiilor. Ministerul Informațiilor fu-
sesse redenumit în 5 martie 1946 din Ministerul Propagandei, și era condus de Petre
Constantinescu-Iași⁹ sub guvernul Dr. Petru Groza¹⁰.

Într-o *Adresă* nesemnată cu Nr. 3687 din 15 aprilie 1946, din partea Direcțiunii
Presei a Ministerului Informațiilor către Maiorul Cebanenco, „Șeful Biroului
Cenzurei de pe lângă Comisia Aliată de Control în România”¹¹, sunt precizate urmă-
toarele lucruri cu privire la publicațiile religioase:

„Direcțiunea Presei găsește necesar să se acorde publicațiilor notate mai
jos autorizații de apariție legală în continuare și vă roagă a-i comunica dacă
Comisia Aliată de Control în România are de făcut vreo¹² obiecțiune în cauză:

Biserica bănățeană	Viața bănățeană – Timișoara;
și Duh și Adevăr – Timișoara;	Ecoul Târnavelor – Mediaș;
Lumina Satelor și completarea «Oastea Domnului» – Sibiu;	Gândul nostru – Pitești;
Telegraful Român – Alba Iulia ¹³ ;	Flacăra – Piatra Neamț;
Temeșvaerer zeitung – Timișoara;	Foaia diecezană – Caransebeș;
Opinia Liberă – Ploiești;	Lumina Creștină – Câmpulung-Muscel ¹⁵ ;
Unirea Poporului ¹⁴ – Blaj;	Vocea Buzăului – Buzău;
Foaia Poporului – Cluj;	Lumea Nouă – Sighișoara;
Vlăstarul – Buzău;	Avântul – Petroșani;
Sionul Românesc – Lugoj;	Temeșvaraski Vestnik – Timișoara;
Gazeta Sibiului – Sibiu;	Gazeta Municipală – București;
	Poporul – Sibiu” ¹⁶ .

Dintre periodicele enumerate mai sus, cele religioase pentru care era cerută au-
torizație de apariție sunt:

- 1) *Biserica bănățeană* – Timișoara; 2) *Duh și Adevăr* – Timișoara;
- 3) *Lumina Satelor* – Sibiu; 4) *Oastea Domnului* – Sibiu;

⁹ Stelian Neagoe, *Istoria guvernelor României de la începuturi – 1859 până în zilele noastre – 2012*, ediția a III-a, definitivă, București, Ed. Machiaveli, 2013, p. 175.

¹⁰ Pentru mai multe informații cu privire la primul guvern comunist (6 martie 1945 – 30 noiembrie 1946), sub conducerea Dr. Petru Groza, a se vedea Stelian Neagoe, *op. cit.*, pp. 175-178.

¹¹ SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 1/1944, f. 17.

¹² În text apare o eroare de tehnoredactare în loc de *vreo*, fiind scris *vre-o*.

¹³ Aici apare o confuzie deoarece ziarul *Telegraful Român* care fusese înființat de Andrei Șaguna, a fost tipărit la Sibiu, unde era sediul Mitropoliei Ardealului, și unde este editat până în prezent.

¹⁴ În text apare o eroare de tehnoredactare în loc de *Poporului*, fiind scris *Poprului*.

¹⁵ În text apare *Câmpu-Lung-Muscel*.

¹⁶ *Ibidem*, f. 17.

- 5) *Telegraful Român* – Sibiu 6) *Sionul Românesc* – Lugoj;
 7) *Foaia diecezană* – Caransebeș;
 8) *Lumina Creștină* – Câmpulung-Muscel.

Un lucru interesant de reținut este acela că Direcțiunea Presei din cadrul Ministerului Informațiilor roagă (sic!) Comisia Aliată de Control în România să-i comunice dacă are obiecții cu privire la revistele menționate, pentru care se cerea eliberarea autorizației de apariție.

În *Adresa* cu Nr. 2946 din 22 iulie 1946 semnată de preotul iconom stavrofor Caius Turicu, consilier referent eparhial al Episcopiei Ortodoxe Române a Aradului, către Ministrul Informațiilor, se cere aprobarea difuzării revistei *Lumina Tineretului* „între elevii școalelor din Eparhia Aradului”¹⁷, care era „o anexă a organului oficial «Biserica și Școala» și o completare pentru tineret a foaiei săptămânale «Calea Mântuirii»”¹⁸.

În sprijinul celor afirmate este anexat acestei adrese un exemplar din revista *Lumina Tineretului* nr. 20/1 iunie 1936 și 29/1 noiembrie 1936¹⁹.

Ca răspuns la documentul anterior a fost trimisă *Adresa* cu Nr. 7296 din 27 iulie 1946 din partea Serviciului Cenzurei din cadrul Prefecturii Județului Arad, semnată atât de șeful cenzurii cât și de prefect, către Direcțiunea Presei din cadrul Ministerului Informațiilor.

Aici sunt precizate următoarele:

„Avem onoarea a Vă înainta alăturat, însoțită de două anexe, cererea Episcopiei ort[odoxe]. române Arad Nr. 2946 din 22 Iulie 1946, pentru care solicită aprobare pentru reparația²⁰ revistei săptămânale «Lumina Tineretului» – rugându-Vă să binevoiți a decide după cum veți crede de cuviință.

Din partea noastră, suntem convinși că această «foiță» departe de a-și fi suspendat apariția în anul 1938 așa cum afirmă: din cauza piedicilor materiale a tineretului prin Străjerie, ea înțelegând să se sprijine pe concepția democratică, – a continuat în tot timpul apariției să se călăuzească după aceeași²¹ concepție și după aceleași idei naționalisto-șoviniste în educația tineretului ca și fosta organizație a Străjeriei și tocmai pentru că²² aceasta i-a pus deja imediat în practică concepțiile și ideile proprii cu privire la educația tineretului, și nu pentru alte motive, a găsit de bine să-și considere rolul împlinit²³ și să-și sisteze apariția. –

Cum a înțeles această revistă concepția democratică, se poate vedea și din cele două exemplare anexate, care deși alese cu grijă²⁴ ca mai puțin șovi-

¹⁷ *Ibidem*, f. 46.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, ff. 47-50.

²⁰ În text apare o eroare de tehnoredactare în loc de *reparația*, fiind scris *reparația*.

²¹ În text apare *aceeaș*.

²² În text apare *pentrucă*.

²³ În text apare *împlinit*.

²⁴ În text apare *grije*.

niste cuprind totuși suficiente indicii despre felul democrației concepțiilor și redactorilor și colaboratorilor săi. – Nu credem că astăzi această concepție s'ar fi schimbat, de aceea nu considerăm de oportună reapariția ei. –”²⁵.

Din textul alcătuit, probabil, de șeful Biroului Cenzurii din Arad reiese faptul că el nu crede că revista și-a încetat apariția în 1938, deși nu prezintă nicio dovadă în acest sens, un document sau vreun exemplar al revistei din perioada la care se referă. Totodată el afirmă că nu consideră a fi oportună reapariția revistei deoarece, spune că

„a continuat în tot timpul apariției să se călăuzească după aceeași concepție și după aceleași idei naționalisto-șoviniste în educația tineretului ca și fosta organizație a Străjeriei și tocmai pentru că aceasta i-a pus deja imediat în practică concepțiile și ideile proprii cu privire la educația tineretului”²⁶.

În scopul argumentării celor afirmate în adresa respectivă au fost anexate atât cererea adresată de preotul consilier Casius Turicu, cât și două numere din revista *Lumina Tineretului*, nr. 30 din 1 decembrie 1936 și nr. 21 din 1 octombrie 1936²⁷.

De reținut este faptul că până la înființarea D. G. P. T., în anul 1949, și alți factori se ocupau de cenzură, în acest caz de presa religioasă, așa cum este cazul Biroului de Cenzură din cadrul Prefecturii Arad, instituție subordonată Ministerului de Interne.

O altă *Adresă*, cu Nr. 26 din 13 decembrie 1946, semnată de preotul George Teodorescu, a fost trimisă Ministrului Informațiilor pentru a cere aprobarea pentru „apariția unei reviste religioase parohiale a Bisericii Sfânta Ecaterina – București”, intitulată *Daruri bune*. Pentru a fi sigur de reușită, preotul George Teodorescu menționează încă de la început faptul că gruparea centrală a Asociației „Oastea Domnului”, care se afla la biserica Sf. Ecaterina, implică această revistă

„nu are niciun scop politic nici pe tărâm național nici bisericesc. Ci creștinii grupați în această asociație caută să trăiască viața după principiile evanghelice și să facă propagandă în sânul Bisericii pentru trezirea sufletelor la dreapta credință ortodoxă”²⁸.

Acesta adaugă la final că „prin foaia noastră nu vom face niciun fel de polemică cu alte culte ci vom chema și vom zidi în biserică”²⁹.

În continuarea adresei sunt anexate și aprobarea Patriarhului Nicodim din 18 octombrie 1946³⁰, adresa Nr. 51665-1114/946 din 16 octombrie 1946 a pr.

²⁵ *Ibidem*, f. 51.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*, ff. 52-56.

²⁸ *Ibidem*, f. 151.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, f. 152.

dr. Ioan Vască de la Direcțiunea Cabinetului Ministerului Cultelor către Ministrul Informațiilor³¹, alte notițe precum și memoriul preotului George Teodorescu³².

O altă *Adresă*, cu nr. 35 din 17 iunie 1947, este cea semnată de preotul Ion V. Huștiu de la Biserica Balta Albă din București către Ministrul Informațiilor unde se cere autorizație pentru reparațiia revistei *Glasul Parohiei*, care „n'a mai putut apărea³³ din anul 1941 din cauza regimului nefavorabil impus presei”³⁴. Acesta motivează reparațiia revistei prin faptul că „întrucât Parohia Balta Albă din Capitală se³⁵ compune în majoritatea ei din populație dornică de a avea un buletin diriguitor în cece privește chestiunile religioase îmbinate cu cele sociale ale vremii”³⁶.

Este interesant de analizat evoluția presei religioase în perioada anilor 1939-1945, respectiv anii 1945-1989, și ce număr de publicații au apărut atunci.

Într-o *Notă secretă* din 27.XI.1958, a lui Dumitru Dogaru, către Secretariatul General al Consiliului de Miniștri, se comunică faptul că:

„înainte de 1948 apăreau 108 publicații periodice religioase³⁷, dintre care – 60 titluri editate de cultul ortodox, 19 de cultul romano-catolic și 29 de celelalte culte. După 1948, numărul revistelor a scăzut treptat, ajungându-se ca în 1958 să mai apară în total 16 titluri, dintre care 9 titluri editate de cultul ortodox, iar 7 titluri de către restul cultelor”³⁸.

De aici rezultă faptul că cenzura comunistă exercitată asupra presei religioase prin cele două instrumente instituționale, Ministerul/Departamentul Cultelor și Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor / Comitetul pentru Presă și Tipărituri, a fost una foarte drastică și a avut drept rol reducerea numărului publicațiilor periodice religioase, de la 108, cât apăreau înainte de 1948, la 16, în anul 1958.

1949

Într-o listă nedată și nesemnată sub forma unui tabel, însă încadrată temporal la începutul anului 1949, respectiv în luna februarie, sunt enumerate titlurile publicațiilor religioase. Sunt prezentate mai multe informații importante precum:

- 1) localitatea; 2) periodicitatea; 3) tiraj; 4) numărul de pagini;
- 5) cota de hârtie anuală (kg./an); 6) cota de hârtie pe luna februarie.

³¹ *Ibidem*, f. 153.

³² *Ibidem*, ff. 154-157.

³³ În text este scris *apare*.

³⁴ *Ibidem*, f. 170.

³⁵ În text apare *să*.

³⁶ *Ibidem*, f. 170.

³⁷ Nu sunt enumerate și titlurile acestora.

³⁸ SANIC, fond: Ministerul Cultelor și Artelor, dosar 8/1957, f. 155.

Astfel, deși nu sunt menționate toate publicațiile religioase ce apăreau în România, apar 15 titluri³⁹:

1) <i>Telegraful Român</i> , Sibiu;	9) <i>Buletinul Episcopiei</i> , Buzău;
2) <i>Legea Românească</i> , Oradea;	10) <i>Buletinul Episcopiei</i> , Constanța;
3) <i>Renașterea</i> , Cluj;	11) <i>Cronica Romanului și Hușilor</i> , Roman;
4) <i>Reformatus Szemle</i> , Cluj;	12) <i>Buletinul Eparhial</i> , Arad;
5) <i>Foaia Arhidiecezană</i> , Timișoara;	13) <i>Vestitorul</i> , Galați;
6) <i>Buletinul Mitropoliei</i> , Craiova;	14) <i>Calea Credinței</i> , Ploiești;
7) <i>Cuvântul Adevărului</i> , Suceava;	15) <i>Mitropolia Moldovei</i> , Iași.
8) <i>Îndrumătorul eparhial al Episcopiei Râmnicului și Argeșului</i> , Râmnicu Vâlcea;	

Într-o altă listă, din octombrie 1948, mai completă de data aceasta, dar fără a conține toate revistele religioase, sunt enumerate 27 de titluri, urmate de locul de apariție și cultul de care era editat⁴⁰:

1) <i>Păstorul Ortodox</i> , Argeș, Ortodox ⁴¹ ;	13) <i>Mitropolia Moldovei</i> , Iași, Ortodox ⁴⁵ ;
2) <i>Buletinul Episcopiei Buzăului</i> , ortodox;	14) <i>Egyházközségi Apostol</i> , Miercurea Ciuc, Catolic;
3) <i>Circulare</i> , Alba Iulia, Episcopia Catolică;	15) <i>Lumina Satelor</i> , Sibiu, Ortodox;
4) <i>Circulare</i> , Arad, Episcopia Catolică;	16) <i>Telegraful Român</i> , Sibiu, Ortodox;
5) <i>Renașterea</i> , Cluj, Ortodox;	17) <i>Cuvântul Adevărului</i> , Suceava, Ortodox;
6) <i>Curierul Creștin</i> , Cluj, Episcopia Unită;	18) <i>Credința</i> , Suceava, Ortodox ⁴⁶ ;
7) <i>Unitarius Kozlöny</i> , Cluj, Biserica Unitariană;	19) <i>Vestitorul</i> , Galați, Ortodox;
8) <i>Reformatus Szemle</i> , Cluj, Biserica Reformată;	20) <i>Biserica Bănățeană</i> , Timișoara, Ortodox;
9) <i>Foaia Diecezană</i> , Caransebeș, Ortodox;	21) <i>Uzènet</i> , Sf. Gheorghe, Biserica Reformată;
10) <i>Tomis</i> , Constanța, Ortodox ⁴² ;	22) <i>Egyhazi Tudositó</i> , Sf. Gheorghe, Biserica Catolică;
11) <i>Îndrumătorul eparhial</i> , Craiova, Ortodox ⁴³ ;	
12) <i>Cronica Hușilor</i> , Huși, Ortodox ⁴⁴ ;	

³⁹ SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 7/1949, f. 4.

⁴⁰ Am dedus faptul că lista este datată atunci deoarece în colțul de sus din dreapta apare următoarea însemnare de mână cu creion roșu: „primit oct[ombrie] [19]48” Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴¹ Acest titlu, deși este primul din listă, apare tăiat. Cenzura a interzis ulterior anului 1948 apariția acestei reviste.

⁴² În dreptul cultului apare următoarea însemnare în creion: „4-6 Aprilie[ie]-Mai-Junie [1]948”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴³ Titlul este tăiat, iar deasupra este scris cu creionul *Buletinul eparhiei*, iar lângă *Craiova* este scris „mai [1948]”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴⁴ În dreptul cultului apare următoarea însemnare în creion: „ult[imele] nr. sunt mai-aug[ust]”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴⁵ În dreptul cultului apare următoarea însemnare în creion: „1-3 jan[uarie]-martie [1]948”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴⁶ În dreptul cultului apare următoarea însemnare în creion: „ult[imele] nr. sunt 7-8 julie-august”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

- 23) *Circulare*, Lugoj, Biserica Unită⁴⁷;
 24) *Îndrumătorul Eparhial*, R[âmnicu] Noul Severin, Ortodox;
 25) *Legea Românească*, Oradea, Ortodox;
 26) *Buletinul Eparhiei Argeșului*, Ortodox;
 27) *Cronica Romanului* [– Roman – Ortodox]⁴⁸.

În continuare apare o altă listă nedată care se intitulează *Publicațiile religioase*⁴⁹, împărțită în două secțiuni: 1) București – 5 titluri; 2) Provincie – 20 titluri.

Ce aduce nou față de lista precedentă sunt titlurile periodicelor religioase din București:

- 1) *Biserica Ortodoxă Română*; 2) *Lumina Creștină*;
 3) *Curierul Misionar*; 4) *Cuvânt Bun*; 5) *Raiul Copiilor*.

Deși nu este precizat cultul de care aparțin revistele respective, ne putem da seama comparând cu lista anterioară.

Mai departe avem un *Tabel de publicațiile religioase din Capitală și provincie* nedat⁵⁰ și nesemnat, cu 13 titluri⁵¹, care însă nu se regăsesc în celelalte două menționate. Tabelul este structurat pe trei coloane: 1) Titlul; 2) Localitatea; 3) Periodicitatea.

Revistele care nu apar în listele precedente sunt:

- 1) *Ortodoxia*, București;
 2) *Studii Teologice*;
 3) *Glasul Bisericii*, București;
 4) *Mitropolia Moldovei și Sucevei*⁵², Iași;
 5) *Mitropolia Banatului*⁵³, Arad;
 6) *Mitropolia Olteniei*⁵⁴, Craiova;
 7) *Curierul Adventist*, București;
 8) *Îndrumătorul Creștin Baptist*, București.

O altă listă a periodicelor religioase intitulată *Tabloul publicațiile periodice ale Cultelor religioase din R.P.R.*⁵⁵, nedată⁵⁶ și nesemnata, însă alcătuită de către Direcția

⁴⁷ În dreptul cultului apare următoarea însemnare în creion: „sosit ult[imele] nr. (indescifrabil) 1948”, Cf. *Ibidem*, f. 14.

⁴⁸ Titlul este scris de mână cu creionul roșu fără a fi menționată localitatea de apariție și cultul căreia aparținea revista.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 15.

⁵⁰ După unele titluri care apar în listă am dedus faptul că aceasta a fost publicată la începutul anului 1951 deoarece revista *Mitropolia Olteniei* a fost înființată în iulie-august 1950, iar *Mitropolia Banatului* la începutul anului 1951.

⁵¹ *Ibidem*, f. 16.

⁵² Revista *Mitropolia Moldovei* a devenit *Mitropolia Moldovei și Sucevei* începând cu luna ianuarie 1950.

⁵³ Revista a fost înființată în luna mai a anului 1951 și a apărut inițial la Arad ulterior fiind mutată la Timișoara Cf. Florin Dobrei, *Revista teologică „Altarul (Mitropolia) Banatului” (1944-1947;1951-2011): repere monografice*, Cluj-Napoca, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Timișoara, Ed. „Învieră” a Mitropoliei Banatului, 2013, p. 25-40.

⁵⁴ Revista *Mitropolia Olteniei* a apărut în iulie-august 1950 Cf. <http://nou.revista-mitropoliaolteniei.ro/arhiva/1950-1959/1950-2/nr-11950/>, (accesat pe 31 martie 2019).

⁵⁵ *Ibidem*, f. 40.

⁵⁶ Putem deduce că ar fi vorba despre sfârșitul anului 1949, respectiv începutul lui 1950, întrucât

a II-a din cadrul Ministerului Cultelor, aduce pentru prima dată o împărțire a revistelor pe culte, așa cum se vor regăsi și în documentele ulterioare, și anume:

I. Cultul Ortodox – 18 titluri; II. Cultul Reformat – 1 titlu; III. Cultul Baptist – 1 titlu;
IV. Cultul Creștin după Evanghelie – 1 titlu; V. Cultul Adventist de Ziua a 7-a – 2 titluri.

Un element de noutate față de listele cu reviste prezentate anterior pe care-l aduce este numele redactorului responsabil pentru fiecare revistă, care este scris în ultima coloană a tabelului respectiv. Astfel, poate fi identificată persoana care răspundea în mod oficial de revistele religioase în momentul respectiv⁵⁷:

Al. Cerna-Rădulescu – pentru *Biserica Ortodoxă Română, Ortodoxia și Studii Teologice*;

D. Cristescu – pentru *Glasul Bisericii*;

Un comitet – pentru *Mitropolia Moldovei și Buletinul Mitropoliei Olteniei*;

Prof. N. Mladin – pentru *Telegraful Român*;

D. Călugăr – pentru *Lumina Satelor*;

Zeno Munteanu – pentru *Foaia Arhidiecezană* de la Timișoara;

C. Antonescu – pentru *Cuvântul Adevărului și Credința*;

V. Bălănescu – pentru *Îndrumătorul Eparhial* de la Râmnicu Vâlcea;

Un comitet, pentru *Buletinul Episcopiei Buzăului, Cronica Romanului și Buletinul Eparhiei Aradului*;

C. Sava – pentru *Legea Românească*;

V. Noveanu – pentru *Renașterea* de la Cluj;

Un comitet – pentru *Vestitorul*; Dorko Akos – pentru *Református Szemle*;

J. Stanočki – pentru *Îndrumătorul Creștin Baptist*;

Fl. Moiescu – pentru *Calea Credinței*;

D. Florea – pentru *Curierul Adventist*;

G. Ungureanu – pentru *Păzitorul Adevărului*.

Sunt reluate titluri din listele anterioare la filele 43-46 și 50⁵⁸. Alte titluri noi ale unor publicații religioase care au fost cenzurate, ulterior interzise de regimul comunist, sunt:

Cultura Creștină – Blaj⁵⁹;

Farul Creștin – Arad⁶⁰;

Isus Mântuitorul – Sibiu⁶¹;

Lumina copiilor și Lumina Creștină –

Câmpulung Muscel⁶²;

Păstorul Ortodox – Argeș⁶³;

nu apărea revistele oficiale ale Mitropoliei Olteniei, Banatului și Moldovei și Sucevei, care au fost înființate după iunie 1950.

⁵⁷ A se vedea *Ibidem*, f. 40.

⁵⁸ *Ibidem*, ff. 43-46, 50.

⁵⁹ *Ibidem*, f. 51.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 52.

⁶¹ *Ibidem*, f. 53.

⁶² *Ibidem*, f. 54. În text apare scris *C-Lung-Muşcel*.

⁶³ *Ibidem*, f. 55.

Renașterea – Craiova⁶⁴;

Sionul Românesc – Lugoj⁶⁶.

Revista de Istorie Bisericească – Craiova⁶⁵;

În *Tabloul publicațiilor din provincie (periodice și cotidiene)*, nedatat și nesemnănat⁶⁷, apar consemnate toate periodicele, inclusiv cele religioase, pe județe. Astfel, în cele 3 județe prezentate (Alba, Argeș și Arad) apar noi titluri față de listele anterioare precum *Lumina pentru Toți* – Argeș⁶⁸ și *Buletinul Calea Mântuirii* – Arad⁶⁹.

Un tabel similar alcătuit pe județe este și acesta intitulat *Consilieratele Culturale*⁷⁰, ce aduce în atenție noi titluri de publicații religioase ce au fost cenzurate și interzise în final. Dintre titlurile care nu au fost menționate anterior amintim:

- 1) *Egyházközség Apostol* – buletin ocazional al Parohiei Romano-Catolice – Miercurea Ciuc⁷¹; 2) *Cronica Hușilor* – Huși⁷².

Într-o listă ce conține și publicațiile religioase, nedată și nesemnătată⁷³, este amintită la nr. 11, revista *Candela* de la Suceava⁷⁴ – buletinul Facultății de Teologie din Cernăuți, ulterior al celei de la Suceava, până în 1949 când a fost contopită cu Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, care a apărut totuși până în anul 1945, când și-a încetat apariția din cauza cenzurii comuniste. Este interesant de identificat datarea acestei liste pentru a vedea dacă într-adevăr au scăpat de sub vigilența cenzurii comuniste și alte periodice religioase.

O nouă listă cu publicații periodice ne descoperă noi titluri de reviste ale cultelor religioase și anume:

Vestitorul Evangheliei – Arad; *Lumina* – Arad; *Altarul Banatului* – Caransebeș⁷⁵.

⁶⁴ *Ibidem*, f. 56.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 57.

⁶⁶ *Ibidem*, f. 57.

⁶⁷ *Ibidem*, ff. 60-61.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 60.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 61.

⁷⁰ *Ibidem*, ff. 62-71.

⁷¹ *Ibidem*, f. 64.

⁷² *Ibidem*, f. 66.

⁷³ *Ibidem*, f. 74. În partea de sus a paginii apare o însemnare în creion foarte interesantă care ar putea să ne ajute în datarea documentului, și anume: „Per[iodice] 1940(?) sau 1945(?)”.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 74. Această revistă este una destul de veche ce apăruse la 1 iulie 1882 la Cernăuți având subtitlul *revistă bisericească și literară*, până în 1914 cf. Vasile Ilincan, *Iulie, I. Cernăuți*, în: Marian Petcu (coord.), *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Iași, Editura Polirom, 2012, p. 117, iar din 1923 ca organ al Facultății de Teologie din Cernăuți. Cf. Camelia Cotos, *Ianuarie, I. Cernăuți*, în: Marian Petcu (coord.), *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Iași, Ed. Polirom, 2012, p. 422.

⁷⁵ Ar putea fi vorba despre revista *Lumina Tineretului*, suplimentul revistei *Biserica și Școala* care era editată de Episcopia Ortodoxă Română a Aradului. *Ibidem*, f. 77.

1967

Într-un raport intitulat *Informare – trim. III/1968* – cu Nr. 95 din 9.VII.1968 al Serviciului Ideologie din cadrul D.G.P.T., având în colțul de sus din dreapta însemnarea *Confidențial*⁷⁶, lectorii (sic!)⁷⁷ din cadrul serviciului respectiv descriu activitatea lor pe trimestrul al II-lea din anul 1968.

Astfel cenzorul M. Popa, descrie lucrul la nr. 186 din 1 iunie 1968 al revistei *Cultul Mozaic*, și anume:

„a. – În materialul «Întâlnirea din Sinai» de dr. Moses Rozen, vorbindu-se despre greutățile ascensiunii spre cunoașterea tainelor creației lui Dumnezeu se scria: «Este drept că resimțim la fiecare cotitură amarul adevăr al popoului diction «Sver zu zain a id» (în românește: E greu să trăiești ca evreu – n. n.). În continuare se arată că «de atunci, de când am ascultat Cuvântul (lui Dumnezeu, pe Sinai – n. n.) poporul și-a îndreptat privirile spre sus 'spre zorile în care visurile devin realități...'. De atunci noțiunea de 'alia' în limba sfântă farmecul chemării spre înălțimi ce sălășluiește în fiecare din noi...» (în excepție uzuală 'alia' emigrare spre Izrael – n. n.). S-a discutat cu Departamentul Cultelor, care a efectuat eliminări.

b. – La rubrica «Maxime etice» de Joizel Hurwitz erau inserate și următoarele două cugetări: «Prezentul cel mai inferior este mai bun decât viitorul cel mai superior» și «Omul trebuie să știe a renunța la cele de mâine pentru cele de azi, spre a nu fi obligat să renunțe la cele de azi pentru cele de mâine»⁷⁸.

Lectorul (cenzorul, n. n.) Lazăr Iacob consemnează următoarele despre nr. 1-15 mai din 1968 al ziarului *Telegraful Român* de la Sibiu:

„acest număr, venit la «bt» (bun de tipar, n. n.) pe 11 iunie a. c., cuprindea un articol editorial intitulat: «Pentru destindere și pace între popoare», axat pe rezultatele la care s-a ajuns la Geneva în cadrul Comitetului celor 18 state, în direcția elaborării proiectului de tratat cu privire la interzicerea răspândirii armelor nucleare. Autorul preciza poziția țării noastre subliniind că proiectul respectiv, pentru a răspunde cerințelor, în afară de precizarea garanțiilor pentru țările nenucleare și asigurarea posibilităților tuturor țărilor de a putea folosi în scopuri pașnice energia atomică, trebuie să cuprindă măsuri concrete menite să ducă la desființarea armelor nucleare, și să asigure, un control rodnic în concordanță cu principiile independenței, suveranității și egalității statelor. Întrucât articolul apărea într-un număr restant cu dată anterioară votării Tratatului în cadrul sesiunii Adunării generale a O. N. U., la semnalarea noastră Dep. Cultelor a hotărât să-l amâne pentru refacere, urmând să-l publice, cu modificări în lumina ultimelor evenimente, într-un număr ulterior»⁷⁹.

⁷⁶ *Ibidem*, f. 74.

⁷⁷ A se citi în text *cenzorii*.

⁷⁸ SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 92/1967, f. 83.

⁷⁹ *Ibidem*, ff. 83-84.

Cenzorul continuă spunând că

„în art. «120 de ani de la revoluția din 1848» se scria: Cu tot avântul umanitar, cu tot democratismul conducătorilor, revoluția din 1848 n-a reușit. Prea erau grele problemele ce trebuiau rezolvate dintr-odată și prea puțin pregătiți au fost cei ce urcaseră pe baricade. Îndeosebi a fost prea slabă legătura cu masele. De aceea revoluționarii moldoveni au și trebuit să ia repede drumul pribegiei, cei din Țara Românească n-au făcut nici ei cu mult mai mult, după ce au ars în public 'Regulamentul organic' și după ce au răspândit o seamă de lozinci în întruniri și în presă. La semnalare noastră Dep[artamentul]. Cultelor a efectuat eliminări”⁸⁰.

Apoi este luat în discuție nr. 187 din 15 iunie 1968 al revistei *Cultul Mozaic*, „număr consacrat împlinirii a 20 de ani de la instalarea Dr-ului Mozes Rosen ca șef rabin al cultului mozaic din România”⁸¹.

Astfel, printre cenzorii care s-au ocupat de revistele religioase se numără M. Popa și Lazăr Iacob, totodată reiese faptul că D.G.P.T. colabora (sic!) foarte bine cu Departamentul Cultelor, care opera modificările cerute de către cenzorii de la D.G.P.T.

1968

În dosarul nr. 96/1968 din fondul Comitetului pentru Presă și Tipărituri, apar numele și semnăturile cenzorilor care s-au ocupat de revistele ortodoxe⁸².

La unii apar doar inițialele, la alții doar numele sau în cazul unora inițiala prenumelui și numele. Astfel, am întâlnit numele următorilor cenzori:

Biserica Ortodoxă Română – Văideanu O., Banciu D., Stancu L. și I. Lazăr⁸³;

Glasul Bisericii – Văideanu, Crivelescu, Stancu D., C. E. S., Popa M.⁸⁴;

Mitropolia Ardealului – C. E. S., M. Popa, Iancu, Dumitrescu⁸⁵;

Mitropolia Banatului – Banciu D., Iancu, L. Stancu, (indescifrabil)⁸⁶;

Mitropolia Olteniei – Stancu L., (indescifrabil), Banciu D.⁸⁷;

Mitropolia Moldovei și Sucevei – Banciu D., L. Stancu⁸⁸;

Ortodoxia – (indescifrabil), I. Lazăr, (indescifrabil), (indescifrabil)⁸⁹;

⁸⁰ *Ibidem*, f. 84.

⁸¹ *Ibidem*, ff. 84-85.

⁸² SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 96/1968, ff. 60, 64, 66-70, 73-74.

⁸³ *Ibidem*, f. 60.

⁸⁴ *Ibidem*, f. 64.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 66.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 67.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 68.

⁸⁸ *Ibidem*, f. 69.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 70.

Studii Teologice – Dumitrescu, Banciu D., Popa, (indescifrabil), Crivelescu, Dumitrescu, L. Stanciu⁹⁰;

Telegraful Român – Văideanu, (indescifrabil), (indescifrabil), I. Lazăr, Nicu Ricu (?), L. Stancu, L. Antonescu, C. E. S., Crivelescu, Antonescu⁹¹.

Ceea ce se poate observa este faptul că aceiași cenzori de la Serviciul Ideologie din cadrul D.G.P.T. se ocupau de revistele religioase.

1969

Într-o *Listă cuprinzând publicațiile cultelor religioase din România*, din 4 martie 1969, a Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor de pe lângă Consiliul de Miniștri, sunt enumerate cele 15 periodice editate de cultele religioase până în anul 1969⁹².

Tabelul este împărțit pe 4 coloane și cuprinde următoarele informații:

1) Nr. crt.; 2) Titlul; 3) Periodicitatea; 4) Tirajul.

Sub fiecare titlu apare și instituția de care aparține, respectiv limba în care era editată.

Cele 15 reviste religioase acceptate de cenzura oficială de stat erau următoarele:

	Titlu	Instituția de care aparține	Limba	Periodicitate	Tirajul (ex.)
1	<i>Ortodoxia</i>	Revista Patriarhiei Române	română	trimestrial	10.000
2	<i>Studii Teologice</i>	Revista Institutelor Teologice din Patriarhia Română	română	la 2 luni	10.000
3	<i>Mitropolia Ardealului</i>	Revista oficială a Arhiepiscopiei Sibiului și a Arhiepiscopii Clujului și Oradiei	română	la 2 luni	3.000 ⁹³
4	<i>Mitropolia Banatului</i>	Revista oficială a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului și a Episcopiei Ardealului ⁹⁴	română	la 2 luni	3.000 ⁹⁵
5	<i>Mitropolia Moldovei și Sucevei</i>	Revista oficială a Arhiepiscopiei Romanului și Hușilor ⁹⁶	română	la 2 luni	2.000 ⁹⁷
6	<i>Mitropolia Olteniei</i>	Revista oficială a Arhiepiscopiei Craiovei și Episcopiei Râmnicului și Argeșului	română	la 2 luni	3.500 ⁹⁸

⁹⁰ *Ibidem*, f. 73.

⁹¹ *Ibidem*, f. 74.

⁹² SANIC, fond: Comitetul pentru Presă și Tipăriturilor, dosar 40/1969, ff. 70-72.

⁹³ *Ibidem*, f. 70.

⁹⁴ Aici este o greșeală de tehnoredactare fiind vorba despre *Episcopia Aradului*, iar nu de *Episcopia Ardealului*.

⁹⁵ *Ibidem*, f. 70.

⁹⁶ Aici apare o eroare deoarece nu exista *Arhiepiscopia Romanului și Hușilor*, ci revista *Mitropolia Moldovei și Sucevei* era „Revista oficială a Arhiepiscopiei Iașilor și a Episcopiei Romanului și Hușilor”.

⁹⁷ *Ibidem*, f. 70.

⁹⁸ *Ibidem*, f. 71.

7	<i>Glasul Bisericii</i>	Revista oficială a Mitropoliei Ungrovlahiei ⁹⁹	română	lunar	5.500 ¹⁰⁰
8	<i>Biserica Ortodoxă Română</i>	Buletinul oficial al Patriarhiei Române	română	lunar	10.000
9	<i>Telegraful Român</i>	Foaie religioasă editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba-Iulia și Sibiu	română	bilunar	4.000
10	<i>Reformatus Szemle</i>	Organ oficial al Bisericii Reformate și Evanghelice Presbiteriene Sinodale din R.S.R. (Consiliul dirigent al Eparhiei Reformate Cluj)	maghiară	la 2 luni	1.000
11	<i>Buletinul Cultului Penticostal</i>	Organ al Cultului Penticostal	română	la 2 luni	2.500 ¹⁰¹
12	<i>Calea Credinței</i>	Organ al Uniunii Cultului Creștin după Evanghelie		la 2 luni	2.500
13	<i>Curierul Adventist</i>	Organ al Cultului Creștin de Ziua a Șaptea	română	la 2 luni	2.500
14	<i>Îndrumătorul Creștin Baptist</i>	Organul Cultului Creștin Baptist	română	la 2 luni	2.500
15	<i>Revista Cultului Mozaic</i>		română idiș ebraică	bilunar	10.000 ¹⁰²

Din această listă, care nu s-a schimbat foarte mult până în 1989¹⁰³, ne putem da seama că cenzura oficială a redus foarte mult numărul publicațiilor periodice religioase. Biserica Ortodoxă Română fusese cea mai afectată de acest lucru deoarece din șaizeci de periodice câte se tipăreau până în anul 1948, se ajunsese la nouă-zece reviste. Nici celelalte culte nu au fost scutite de cenzura comunistă care a suprimat revistele editate de Biserica Greco-Catolică, Romano-Catolică (în 1948 erau tipărite 19 titluri) și celelalte culte (29 de reviste).

Concluzii

Până la înființarea oficială a instituției cenzurii (D.G.P.T.) în anul 1949, cenzura presei religioase a fost efectuată de către Direcțiunea Presei din cadrul Ministerului Informațiilor. Această direcție acorda autorizațiile de apariție ale publicațiilor periodice, inclusiv a celor religioase, numai după ce era consultat și Maiorul Cebanenco, șeful Biroului Cenzurii de pe lângă Comisia Aliată de Control.

⁹⁹ În realitate subtitlul era *Revista oficială a Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei*.

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 71.

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 71.

¹⁰² *Ibidem*, f. 72.

¹⁰³ În anul 1971 a fost înființată revista *Romanian Orthodox Church News*, cu versiuni în limba engleză și franceză, ce reprezenta o sinteză a revistelor editate de Patriarhia Română, și care se adresa în mod deosebit diasporei românești și instituțiilor religioase de peste hotare, nu neapărat ortodoxe.

Cenzura oficială de stat reprezentată de Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor nu a scutit presa religioasă, considerată de comuniști drept „o maladie bolnavă ce trebuie stârpită (cu orice preț, n. n.)” (sic!), iar la zece ani de la înființare redusese numărul publicațiilor editate de culte de la 108, cât apăreau în 1948, la 16 în anul 1958.

Cenzorii de la D.G.P.T. care se ocupau de revistele religioase erau:

Văideanu O., Banciu D., Stancu L., I. Lazăr, M. Popa, L. Antonescu ș.a.

Pe lângă cenzurarea tirajelor și a periodicității revistelor, aceștia se ocupau în mod deosebit de texte, așa cum este cazul *Revistei Cultului Mozaic* și *Telegraful Român*.

Din nefericire, cenzura făcută de către D.G.P.T. era completată de cea a cenzorilor de la Ministerul, respectiv Departamentul Cultelor.

Acest compromis acceptat de toate cultele religioase în perioada comunistă, de-a insera texte favorabile regimului comunist, nu poate fi înțeles decât în contextul epocii respective și nu trebuie judecat, dacă este cazul, decât după ce sunt consultate toate informațiile existente privind această problemă. Este foarte ușor de judecat un lucru necunoscut sau foarte puțin cunoscut. Documentele de arhivă ne prezintă o altă realitate, sau mai bine spus o altă față a lucrurilor ce greu poate fi înțeleasă astăzi în condiții de libertate neîngrădită de către instituțiile statului.

Cenzura presei religioase, indiferent de cult, a reprezentat un fapt istoric real care trebuie înțeles în contextul regimului ateu comunist ce s-a străduit să diminueze prin toate mijloacele posibile răspândirea cunoștințelor religioase către popor.